

Голові разової спеціалізованої вченої ради
в Національному університеті
«Одеська політехніка» доктору економічних наук,
професору Бавико О.Є.

РЕЦЕНЗІЯ

офіційного рецензента, доктора економічних наук, професора, завідувачки кафедри обліку, аналізу і аудиту Навчально-наукового інституту економіки та менеджменту Волощук Лідії Олександрівни на дисертацію Корявченкової Тетяни Володимирівни «Соціально-економічне забезпечення розвитку підприємств креативних індустрій», подану до захисту в разову спеціалізовану вчену раду Національного університету «Одеська політехніка» на здобуття ступеня доктора філософії з галузі знань 05 «Соціальні та поведінкові науки» за спеціальністю 051 «Економіка»

1. Актуальність теми дисертації

Синергія культури, бізнесу та технологій визначають виключне значення креативних індустрій в економічному зростанні України та підвищенні рівня конкурентоспроможності нашої держави у світовому просторі. Стрімке нарощування потенціалу вітчизняних креативних підприємств підвищує рівень їх інвестиційної привабливості як на приватному, так і на державному рівнях. Попри це, важливим завданням залишається поглиблення теоретико-методичного базису діяльності та розвитку цих підприємств задля досягнення бажаних результатів діяльності та утримання стійких ринкових позицій.

Актуалізація у науковому просторі впродовж останніх років питань, що стосуються підприємств креативних індустрій, сприяє продуктивному вирішенню важливих загальнонаукових завдань. Однак, на сьогодні залишились не сформованими засади забезпечення їх розвитку з урахуванням системних протиріч та специфічних характеристик. Варто також зазначити, що дисертація Корявченкової Т. В. також відповідає сучасним викликам розвитку вітчизняних підприємств в умовах надскладної ситуації воєнного

стану і подальшого повоєнного відновлення економіки України. Повністю поділяємо позицію авторки, що актуальність дисертаційної роботи зумовлена «об'єктивною необхідністю розвитку наукових підходів до соціально-економічного забезпечення якісних змін на підприємствах креативної сфери з урахуванням її специфіки та вітчизняних реалій господарювання» (с. 17).

2. Зв'язок теми дисертації з державними програмами, науковими напрямами Університету та кафедри.

Дисертаційна робота Корявченкової Т. В. була виконана в рамках плану науково-дослідних робіт Національного університету «Одеська політехніка», а саме у межах таких держбюджетних тем як: 1) «Розвиток підприємництва в умовах зростання турбулентності соціально-економічних процесів» (номер державної реєстрації 0120U105288, 2020-2022 рр.); 2) «Моделювання інклюзивного розвитку підприємницької діяльності як складового елементу відновлення та модернізації інноваційної екосистеми України» (номер державної реєстрації 0122U201109, 2022-2024 рр.).

3. Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків та рекомендацій

Дисертаційне дослідження Корявченкової Т. В. спрямоване на удосконалення теоретико-методичних і прикладних засад соціально-економічного забезпечення розвитку креативних індустрій у сучасних, динамічних умовах господарювання. Для розв'язання окресленого наукового завдання у дисертації коректно визначено об'єкт і предмет дослідження (с. 18), його мету (с. 17). Здобувачкою поступово вирішено низку завдань, що сприяло реалізації поставленої мети.

Для дисертації характерна системність та логічність викладення матеріалу, чітка аргументація та обґрунтованість представлених висновків. Зазначене дозволяє констатувати, що отримані Корявченковою Т. В. в ході роботи над дисертацією наукові результати є всебічно обґрунтованими та достовірними, а також такими, що мають наукову новизну, зокрема:

– ґрунтуючись на характерних особливостях креативних підприємств, специфічних протиріччях креативного бізнесу, сучасних та прогностичних ознаках бізнес-середовища та положеннях сучасних управлінських концепцій, авторкою вперше був розроблений науковий підхід до соціально-економічного забезпечення розвитку креативних підприємств на основі досягнення відповідності внутрішніх системних характеристик креативного бізнесу поточним та майбутнім параметрам простору їх життєдіяльності;

– удосконалено теоретичні положення розвитку підприємства на основі інтеграції ресурсного, процесного та організаційного підходів, які у своїй сукупності дозволяють мінімізувати виклики об'єктивної реальності та досягти стратегічної відповідності внутрішніх системних характеристик креативного бізнесу динамічному бізнес-середовищу;

– удосконалено методичний підхід, який дозволяє оцінити рівень забезпечення розвитку креативних підприємств крізь призму аналізу специфічних показників, сформованими за контрольованими (креативне лідерство, цифрове лідерство, організаційне лідерство) та неконтрольованими (культурно-освітній, людській, інформаційно-комунікаційний потенціал регіону / країни) параметрами;

– задля імплементації пропонованого підходу у практику діяльності вітчизняних креативних підприємств удосконалено організаційно-економічний механізм забезпечення їх розвитку, змістовна конфігурація якого створює передумови для унікальності та перманентності еволюційних змін, що дозволяє досягти бажаних показників діяльності у поточному періоді (існуючі можливості) та стійкості розвитку в умовах нової нормальності (перспективні можливості);

– подальшого розвитку дістав понятійно-категоріальний апарат досліджуваної проблематики, зокрема, авторкою конкретизовані такі поняття як продукт творчості, творчий продукт, а також креативні індустрії; крім того, запропонований новий підхід до типологізації підприємств креативних

індустрій на основі специфіки творчого продукту та специфіки мереж масштабування творчих продуктів;

– подальшого розвитку отримав також інструментарій забезпечення розвитку підприємства в умовах нової нормальності, який дозволяє розширити сукупність традиційних засобів новими формами партнерської взаємодії; інструментами персоніфікованого підходу до ключових груп стейкхолдерів та сучасними засобами цифрової трансформації.

Наведене вище дозволяє зробити висновок, що здобувачка продемонструвала належний рівень оволодіння методологією наукової діяльності, а поставлене наукове завдання успішно виконано.

4. Оцінка змісту роботи та повноти викладу результатів дисертації в опублікованих працях

Дисертація складається з анотації, вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел з 157 найменувань, більшість яких опублікована за останні роки. Повний обсяг дисертації – 242 сторінки, з них 198 сторінок основного тексту. Детальне вивчення тексту дисертації дає підстави стверджувати про глибоке розуміння проблематики та аргументованого вирішення поставлених завдань, а підхід до викладу отриманих результатів дослідження відзначається системністю та ґрунтовністю опрацювання матеріалу за темою дослідження. Основні результати дисертаційної роботи опубліковані у 8 наукових працях загальним обсягом 4,81 д.а., з яких 3,88 д.а. належать особисто автору, у тому числі 1 стаття у періодичному науковому виданні іншої держави, 4 статті у фахових виданнях, 3 у матеріалах і тезах конференцій.

5. Практична цінність результатів дослідження

Вважаємо, що результати дисертаційного дослідження мають для велике практичне значення для забезпечення розвитку вітчизняних підприємств креативного сектору. Наукові рекомендації, висновки, пропозиції, які отримано за результатами дисертаційного дослідження, були враховані і використані у діяльності:

- 1) ДП «Національний палац мистецтв «Україна» (довідка № 01/01-17/229 від 08.12.2023 р.), а саме удосконалення управлінської бізнес-аналітики на основі оцінювання ключових параметрів забезпечення (креативне, цифрове, організаційне лідерство); розширення управлінського інструментарію новими формами партнерської взаємодії та інструментами персоніфікованого підходу до ключових груп стейкхолдерів;
- 2) ТОВ «Туристична компанія «Менестіс» (довідка № 11 від 12.09.2023 р.), а саме впровадження організаційно-економічного механізму забезпечення розвитку підприємства;
- 3) ТОВ «Маркеторіум» (довідка від 11.12.2023 р.), а саме розширено сутність аналітичних процедур оцінювання передумов якісних змін, посилено інформаційну базу для прийняття управлінських рішень щодо розроблення та реалізації пріоритетних заходів забезпечення розвитку компанії;
- 4) Комітет Верховної Ради України з питань гуманітарної та інформаційної політики прийняв до уваги, запропонований авторкою підхід до типологізації креативних підприємств і пропозиції щодо змін статті 1 Закону України «Про культуру» (довідка від 2.11.2023 р.).

Також варто зазначити, що результати дисертаційного дослідження були використані у науково-дослідницькій діяльності Національного університету «Одеська політехніка» та у навчальному процесі цього навчального закладу при викладанні навчальних дисциплін «Стратегія підприємницьких структур», «Формування бізнес-моделі підприємницьких структур», «Економіка підприємництва», «Сталий розвиток».

6. Зауваження та дискусійні положення дисертаційної роботи

У цілому дисертація справляє позитивне враження, проте є окремі положення, які потребують уточнення або спонукають до дискусії.

1. У першому розділі дисертаційного дослідження авторка аргументовано доводить необхідність поділу всієї сукупності креативних підприємств на творців соціально-економічних смислів та мереж їх масштабування (с. 50). За результатами аналітичного розділу, авторкою зроблений висновок, що високий рівень капіталомісткості останніх унеможливорює їх гнучкість при впливі невідконтрольних менеджменту чинників (коронокриза, повномасштабне вторгнення) (с. 138-140). З огляду на це доцільним було б диференціювати основні напрями забезпечення розвитку відповідно до запропонованої типологізації.

2. Враховуючи цільову орієнтацію менеджменту на досягнення бажаних показників діяльності підприємства як у поточному періоді, так і у перспективі, прикладну цінність запропонованих рекомендацій можна було посилити у підрозділі 3.3 також прогностичними фінансово-економічними результатами діяльності вибірки досліджуваних підприємств у найближчі роки.

3. Високо оцінюючи змістовність запропонованого наукового підходу до забезпечення розвитку креативних підприємств як в умовах об'єктивної реальності, так із урахуванням майбутніх змін простору нової нормальності (с. 145-146), виникає питання: чи не потребуватимуть умови нової нормальності розширення спектру сформованих авторкою, відповідно до специфіки сфери креативних індустрій, сукупності показників у майбутньому або, як найменше, підвищення їх оптимальних значень?

7. Загальний висновок

Дисертаційна робота Корявченкової Т. В. на тему «Соціально-економічне забезпечення розвитку підприємств креативних індустрій», подана на здобуття наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 051 – Економіка, є логічним і завершеним науковим дослідженням, яке виконано здобувачкою особисто. Вивчення тексту дисертації, наукових публікацій, в яких здобувачкою опубліковані результати дисертаційного дослідження, документів із підтвердженням впровадження результатів дослідження у

практику діяльності вітчизняних креативних підприємств дають підстави констатувати високий рівень фахової підготовки Корявченкової Т. В., її аналітичних здатностей до ідентифікації проблем у діяльності вітчизняних підприємств та системного підходу до формування наукових рекомендацій щодо їх вирішення.

Варто відмітити, що результати дисертаційного дослідження Корявченкової Т. В., мають вагомий внесок у вирішення теорії та практики розвитку відносно «молодого», але перспективного сектору вітчизняної економіки. Дисертаційне дослідження містить аргументовані висновки та пропозиції, має новизну та практичну значущість.

Викладене дає підстави зробити висновок про те, що за теоретико-методичним, практичним значенням і рівнем наукової новизни, дисертаційна робота на тему «Соціально-економічне забезпечення розвитку підприємств креативних індустрій» повністю відповідає спеціальності 051 – Економіка та вимогам до оформлення дисертації, затверджених Наказом Міністерства освіти і науки України від 12.01.2017 № 40 (із змінами, внесеними згідно з Наказом Міністерства освіти і науки України № 759 від 31.05.2019) та «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії» (Постанова Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44), а її автор – Корявченкова Тетяна Володимирівна, заслуговує присудження ступеня доктора філософії з галузі знань 05 «Соціальні та поведінкові науки» зі спеціальності 051 – Економіка.

Офіційний рецензент:

зав. кафедри обліку, аналізу і аудиту

Національного університету

«Одеська політехніка»

доктор економічних наук, професор

Л.О. Волощук